**O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI**

# Quritilgan nokni sotish va uning sifatini nazorat qilish standarti

**(DDP-13:2012, IDT)**

**Rasmiy nashr**

**O‘zbekiston standartlar instituti**
**Toshkent**

STANDARTLAR INSTITUTI #BMET3H4BTY - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

## So‘zboshi

**1** O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan **ISHLAB CHIQILDI.**

**2** O‘zbekiston standartlar institutining 2026-yil 25 fevraldagi 6/XSt-26-sonli buyrug‘i bilan **TASDIQLANDI.**

**3** Ushbu standart DDP-13:2012 “Concerning the marketing and commercial quality control of dried pears” xalqaro standartiga aynan o‘xshash.

**4 DASTLABKI AMALGA KIRITILISHI**

*Ushbu milliy standart va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida amalga kiritish haqidagi axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida chop etiladi.*

Ushbu standartni O‘zbekiston Respublikasi hududida rasmiy tarqatish mutlaq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishlidir

STANDARTLAR INSTITUTI #BMET3H4BTY - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

## Muqaddima

Qishloq xo‘jaligi sifati standartlari bo‘yicha ishchi guruh

Birlashgan Millatlar Tashkiloti Yevropa Iqtisodiy Komissiyasining qishloq xo‘jaligi sifati standartlari bo‘yicha ishchi guruhining tijorat standartlari xalqaro savdoni rivojlantirishga yordam beradi, yuqori sifatli mahsulotlar ishlab chiqarishni rag‘batlantiradi, ishlab chiqaruvchilarning rentabelligini oshiradi va iste’molchilar manfaatlarini himoya qiladi.

BMT EEC standartlari hukumat tashkilotlari, ishlab chiqaruvchilar, savdogarlar, import va eksport qiluvchilar, shuningdek, boshqa xalqaro tashkilotlar tomonidan qo‘llaniladi va yangi meva va sabzavotlar, quruq va quritilgan mahsulotlar, urug‘lik kartoshka, go‘sht, kesilgan gullar, tuxum va tuxum mahsulotlarini o‘z ichiga olgan keng ko‘lamli qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini qamrab oladi.

Birlashgan Millatlar Tashkilotiga a’zo har qanday mamlakat Ishchi guruh faoliyatida teng huquqli ishtirok etishi mumkin. BMT EECning qishloq xo‘jaligi standartlari bo‘yicha qo‘shimcha ma’lumotlarni bizning veb-saytimizdan olishingiz mumkin:

http://www.unece.org/trade/agr/welcome.html.

Behi standartining ushbu nashri Ishchi guruhning yetmishinchi sessiyasida qayta ko‘rib chiqilgan va qabul qilingan ECE/TRADE/C/WP.7/2014/4 hujjatiga asoslanadi.

Ushbu standartni talqin qilish yoki qo‘llashda tushunmovchiliklar yuzaga kelganda standartning asli yozilgan tillarining biridan foydalanish tavsiya etiladi.

STANDARTLAR INSTITUTI #BMET3H4BTY - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

# O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

# QURITILGAN NOKNI SOTISH VA UNING SIFATINI NAZORAT QILISH STANDARTI

# СТАНДАРТ, КАСАЮЩИЙСЯ СБЫТА И КОНТРОЛЯ ТОВАРНОГО КАЧЕСТВА СУШЕНЫХ ГРУШ

# STANDART CONCERNING THE MARKETING AND COMMERCIAL QUALITY CONTROL OF DRIED PEARS

Amalga kiritish sanasi -25 mart 2026 y.

## I Mahsulotni aniqlash

Ushbu standartning qoidalari Cydonia oblonga Mill-dan olingan iste’molchilarga yangi uzilgan holda yetkazib beriladigan botanik navlar (ekinbop navlar) behiga tatbiq etiladi; sanoatda qayta ishlash uchun mo‘ljallangan behi bundan mustasno.

Quritilgan noklar quyidagi ko‘rinishlardan birida taqdim etilishi mumkin:

• Po‘sti archilgan va archilmagan

• O‘zakli va o‘zaksiz

• Butun, yarimta, tilimlangan va bo‘laklarga ajratilgan

## II Sifatga oid talablar

Ushbu standartning maqsadi tayyorlash va qadoqlashdan so‘ng eksport nazorati bosqichida quritilgan noklar sifatiga qo‘yiladigan talablarni belgilashdir.

Ammo, agar standart eksportdan keyingi bosqichlarda qo‘llanilsa, mahsulot egasi yoki sotuvchisi uning talablariga rioya etilishi uchun mas’ul hisoblanadi. Ushbu standartga mos kelmaydigan mahsulotlarning egasi yoki sotuvchisi bunday mahsulotlarni namoyish qilishi, sotishga taklif etishi, yetkazib berishi yoki boshqa yo‘l bilan sotuvga chiqarishi mumkin emas.

### A. Minimal talablar[1]

Barcha navdagi quritilgan noklar, har bir navga xos maxsus shartlarga va qo’yimlarga rioya qilingan holda, quyidagi xususiyatlarga ega bo‘lishi lozim:

• butun (faqat butun mevalar va yarimta mevalar uchun); biroq, chetlari ozgina shikastlangan, yuzasida kichik shikastlar va yengil tirnalishlar bo‘lishi nuqson hisoblanmaydi;

• sifatli; inson iste’moli uchun yaroqsiz qiladigan chirish yoki buzilishga uchragan mahsulotga yo‘l qo‘yilmaydi;

• toza; amalda ko‘zga ko‘rinadigan begona moddalarsiz;

• yetarli darajada yetilgan;

• rivojlanish bosqichidan qat’i nazar, tirik zararkunanda hasharotlarsiz;

---

[1] Atamalar va nuqsonlarning ta’rifi namunaviy shaklning III ilovasida keltirilgan.

"Quruq (yong‘oq po‘chog‘idagi yong‘oqlar va yong‘oq mag‘izlari) va quritilgan mahsulotlar standartlari uchun tavsiya etiladigan atamalar va nuqsonlar ta’riflari" deb nomlangan <http://www.unece.org/trade/agr/standard/dry/StandardLayout/StandardLayout_DDP_e.pdf>.

STANDARTLAR INSTITUTI #BMET3H4BTY - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

• zararkunandalar yetkazgan shikastlarsiz, shu jumladan o‘lik hasharotlar va kanalar, ularning qoldiqlari yoki ajratmalari mavjud bo‘lmasligi kerak;

• mahsulotning qolgan yuzasi bilan yaqqol farq qiladigan va jami mahsulot yuzasining 5,0% dan ortig‘ini qoplaydigan yuza nuqsonlari, kuyishlar, rangi o‘zgargan joylar yoki keng tarqalgan dog‘larsiz bo‘lishi lozim - ustki qismi qizil rangga ega nok navlari bundan mustasno;

• oddiy ko‘z bilan ko‘rinadigan mog‘or tolalarisiz;

• achimagan;

• g‘ayritabiiy sirt namligisiz;

• begona hid va/yoki ta’msiz, natriy xlorid va/yoki kalsiy xloridning yengil sho‘rroq ta’mi hamda konservantlar/qo‘shimchalar, shu jumladan oltingugurt dioksidining yengil hidi bundan mustasno;

• toshloq bo‘lmasligi kerak, toshloqlik nav xususiyati bo‘lgan hollar bundan mustasno.

Quritilgan noklarning holati quyidagilarga imkon beradigan darajada bo‘lishi kerak:

• tashish, yuklash va tushirishga bardosh bera olish;

• belgilangan manzilga qoniqarli holatda yetib borish.

### B. Namlik miqdori[2]

Quritilgan noklardagi namlik miqdori quyidagicha bo‘lishi lozim:

• konservantlar bilan ishlov berilmagan quritilgan noklarda eng ko‘pi bilan 22,0%;

• konservantlar yoki boshqa vositalar bilan ishlov berilgan quritilgan noklarda ularning saqlanishini ta’minlash maqsadida (masalan, pasterizatsiya usuli orqali) eng ko‘pi bilan 26,0%;

• yuqori namlik miqdoriga ega bo‘lgan quritilgan noklarda 26,0% dan 40,0% gacha, agar markirovkada ular yumshoq mevalar ekanligi ko‘rsatilgan bo‘lsa va ularning saqlanishini ta’minlash maqsadida konservantlar yoki boshqa vositalar yordamida ishlov berilgan bo‘lsa (masalan, pasterizatsiya qilish usuli orqali).

### C. Tasniflash

"IV. Nuqsonlarga oid qo‘yimlar to‘g‘risidagi qoidalar" bo‘limida keltirilgan nuqsonlarga nisbatan qo‘yimlarga muvofiq ravishda quritilgan noklar quyidagi navlarga bo‘linadi:

ekstra sinf, birinchi sinf, ikkinchi sinf.

Yo‘l qo‘yiladigan nuqsonlar mahsulotning umumiy tashqi ko‘rinishiga, sifatiga, saqlanish xususiyatiga va o‘ramdagi tovar ko‘rinishiga salbiy ta’sir ko‘rsatmasligi lozim.

## III. Kalibrlashga oid qoidalar

Quritilgan nok mevalarini kalibrlash ixtiyoriy hisoblanadi. Biroq, kalibrlash amalga oshirilganda butun mevalar va yarimtalarning kalibri ularning eng keng qismining diametri bo‘yicha aniqlanadi.

Po‘stli va po‘stsiz butun mevalar hamda yarimtalarning minimal kalibri 18 millimetrni tashkil etadi.

---

[2] Namlik miqdori standartlarning namunaviy shakli "Quritilgan mahsulotlarda namlik miqdorini aniqlash"ga I ilovada ko‘rsatilgan usullardan biri yordamida aniqlanadi. (http://www.unece.org/trade/agr/standard/dry/StandardLayout/StandardLayoutDDP_e.pdf>). Spora paydo bo‘lganda laboratoriya etalon usulidan foydalaniladi.

STANDARTLAR INSTITUTI #BMET3H4BTY - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Har qanday qadoqdagi eng yirik va eng mayda mevalar diametrlari o‘rtasidagi maksimal farq 20 millimetrdan oshmasligi lozim.

## IV. Qo’yimga oid qoidalar

Sotishning barcha bosqichlarida har bir to‘plamida ko‘rsatilgan navning sifati va o‘lchamiga qo‘yiladigan minimal talablarga mos kelmaydigan mahsulot mavjudligiga yo‘l qo‘yiladi.

A. Sifat bo‘yicha qo‘yimlar

| Yo‘l qo‘yiladigan nuqson | Miqdor yoki og‘irlik bo‘yicha qo’yimlar, nuqsonli mahsulot (urug‘larni hisobga olmaganda) foiz ulushi | | |
|---|---|---|---|
| | Ekstra sinf | Birinchi sinf | Ikkinchi sinf |
| a) Minimal talablarga javob bermaydigan mahsulot uchun yo‘l qo‘yiladigan chegaralar, bunda quyidagilardan ko‘pi bo‘lmasligi kerak: | 10 | 15 | 20 |
| dog‘ tushgan mevalar | 3 | 5 | 10 |
| Quritish jarayonida issiqlik ta’siri ostida paydo bo‘lgan jarohatlar, kallyuslar va chandiqli mahsulot | 5 | 8 | 10 |
| Mog‘or va un shudring dog‘lari mavjud bo‘lgan mahsulot, undan ko‘pi emas: | 1 | 4,5 | 9 |
| mog‘or bosgan mahsulot | 0,5 | 1 | 2 |
| achitilgan mahsulot | 0,5 | 0,5 | 1 |
| chiriy boshlagan mahsulot | 2 | 2 | 6 |
| zararkunandalardan zararlangan mahsulot | 0 | 0 | 0 |
| Nok navlari orasida toshlilik xususiyatiga ega bo‘lmagan turlar uchun toshli mahsulot | 1 | 2 | 3 |
| b) Kalibr bo‘yicha ruxsat etilgan chetlanishlar (kalibrlash o‘tkazilgan holda) belgilangan kalibrga mos kelmaydigan mahsulot uchun jami | 10 | 15 | 20 |
| c) Ko‘rsatilganlardan tashqari boshqa navlarga mansub quritilgan noklardagi boshqa nuqsonlar bo‘yicha ruxsat etilgan me’yorlar | 10 | 10 | 10 |
| yot moddalar, shu jumladan chang | 0,25 | 0,25 | 0,5 |
| o‘zagi olib tashlangan mevalar orasidagi barg bandlari | 1 | 2 | 3 |
| urug‘lar (o‘zaksiz mevalar uchun) bir kilogrammdagi soni bo‘yicha | 9 | 14 | 22 |
| butun mevalar va yarimtaliklar orasida bo‘laklarning mavjudligi (vazni bo‘yicha) | 9 | 14 | 13 |

## V. Tovar turiga tegishli qoidalar

### A. Bir xillik

Har bir o‘ramning tarkibi bir xil bo‘lishi va faqat kelib chiqishi, sifati, shakli, o‘lchami (o‘lchamlangan holda) va navi (agar ko‘rsatilgan bo‘lsa) bir xil bo‘lgan quritilgan noklar bilan to‘ldirilgan bo‘lishi lozim.

O‘ramning ko‘rinib turgan qismi uning butun tarkibiga mos kelishi kerak.

STANDARTLAR INSTITUTI #BMET3H4BTY - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

## V. Qadoqlash

Quritilgan noklar mahsulotning tegishli saqlanuvchanligini ta’minlaydigan tarzda qadoqlanishi kerak.

Qadoq ichida ishlatiladigan materiallar toza va sifatli bo‘lishi, mahsulotning tashqi yoki ichki tomondan shikastlanishiga olib kelmasligi lozim. Savdo spetsifikatsiyalari yozilgan qog‘oz yoki yorliqlar kabi materiallardan foydalanishga ruxsat beriladi, bunda matn yozish yoki yorliqlarni yopishtirish uchun zaharli bo‘lmagan siyoh yoki yelim ishlatilishi shart.

"IV. Qo’yimga oid qoidalar" bo‘limida keltirilgan jadvalga muvofiq, qadoqlarda hech qanday begona moddalar bo‘lmasligi kerak.

## VI. Tamg‘alash oid qoidalar

Har bir o‘ramda[3] quyidagi ma’lumotlar aniq va o‘chmaydigan shrift bilan yozilishi shart. Bu ma’lumotlar bir tomonida guruhlangan holda joylashtirilishi va tashqaridan ko‘rinib turishi lozim:

### A. Tushuntirib olish belgilari

Qadoqlovchi va/yoki yuk jo‘natuvchi:

Vakolatli[4] milliy organ tomonidan rasman tan olingan nom va jismoniy manzil (masalan, ko‘cha/shahar/tuman/pochta indeksi va agar kelib chiqish mamlakati bo‘lmasa, mamlakat nomi) yoki belgilangan kod.

### B. Mahsulot tavsifi

- "Quritilgan noklar"
- Shakli
- Nav nomi (ixtiyoriy)
- "Yumshoq mevalar" yoki "Yumshoq noklar" yoki shunga o‘xshash nom (zarur bo‘lganda)
- "Namlik miqdori yuqori bo‘lgan quritilgan noklar" yoki unga teng keladigan nom (zarur hollarda)
- "Quyoshda quritilgan" va hokazo (zarurat tug‘ilganda) (ixtiyoriy).

### C Mahsulotning kelib chiqishi

- Kelib chiqqan[5] mamlakat hamda, ixtiyoriy ravishda, yetishtirish hududi yoki milliy, mintaqaviy yoxud mahalliy nomi.

---

[3] Ushbu tamg‘alash qoidalari o‘ramlar ichidagi iste’mol o‘ramlariga nisbatan qo‘llanilmaydi.

[4] Bir qator mamlakatlarning milliy qonunchiligi nom va manzilni aniq ko‘rsatishni talab etadi. Biroq, kod belgisi qo‘llanilganda, "qadoqlovchi va/yoki yuk jo‘natuvchi" yozuvi (yoki tegishli qisqartmasi) kod belgisining bevosita yaqiniga joylashtirilishi lozim. Bunda kod belgisidan oldin, agar u kelib chiqish mamlakati bo‘lmasa, tan oluvchi mamlakatning ISO 3166 standartida belgilangan harfli kodi ko‘rsatilishi shart.

[5] To‘liq yoki odatda qo‘llaniladigan nom ko‘rsatilishi kerak.

STANDARTLAR INSTITUTI #BMET3H4BTY - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

**D. Tovar xususiyatlari**

• Sinf

• III bo‘limga muvofiq kalibrlash (kalibrlash holatida)

• "Yaroqlilik muddati" sanasi ko‘rsatilgan holda (ixtiyoriy).

**E. Nazorat to‘g‘risida rasmiy belgi (ixtiyoriy)**

1996-yilda qabul qilingan.

Oxirgi marta 2012-yilda qayta ko‘rib chiqilgan.

STANDARTLAR INSTITUTI #BMET3H4BTY - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI